

SÄRKILÄ HANNA: Botuliinitoksiinin käyttö vulvodynian ja vaginismien hoidossa

Syventävien opintojen kirjallinen työ, 20 s., 4 liites.

Synnytys- ja naistentaudit

Tammikuu 2016

Botuliinitoksiini eli botuliini on anaerobisia itiöitä tuottavan *Clostridium botulinum* -bakteerin erittämä hermomyrky (Sätälä 2014), jota on jo pitkään käytetty lääketieteessä. Virallisia indikaatioita lääkkeelle ovat muun muassa karsastus ja erilaiset lihasdystoniat. Uusimpana käyttökohteena toksiinia on alettu hyödyntää monen naisen elämänlaatua heikentävien tilojen, vulvodynian ja vaginismien hoidossa. Vulvodynialla tarkoitetaan oireyhtymää, joka ilmenee ulkosynnyttimien kiputilana ja kirvelynä. Vaginismi puolestaan ilmenee lantionpohjan lihasten tahdosta riippumattomana supisteluna, joka hankaloittaa muun muassa seksuaalista kanssakäymistä. Perinteisesti näiden sairauksien oireilun hoitona on käytetty fysioterapiaa ja lääkehoitoja, vaikeimmissa tilanteissa joskus myös kirurgiaa (vestibulektomia).

Kirjallisuuden mukaan botuliinitoksiinista on saatu lupaavia tuloksia, ja varsinkin suuremmilla botuliinitoksiinin annosmäärillä (100-150 yksikköä) potilaat ovat kokeneet saaneensa oireilleen selvää helpotusta. Sivuvaikutusten selvittämiseksi potilaille on myös teetetty kattavia kysely- ja seurantatutkimuksia. Botuliinitoksiinille ominaisia ja pelättyjä sivuvaikutuksia, kuten virtsan- ja ulosteenpidätysongelmia, virtsaretentiota sekä mahdollista vasta-ainetuotannosta johtuvaa hoidon epäonnistumista ei yhdessäkään tutkimuksessa tullut esille. Botuliinitoksiinihoito vaikuttaisikin kaikin puolin turvalliselta lisältä vulvodynia- ja vaginismi-oireilusta kärsiville potilaille. Tämä opinnäytetyö käsittelee botuliinitoksiinin käyttöä vulvodynia- ja vaginismipotilaiden hoidossa kirjallisuuskatsauksen ja kahden potilastapausesimerkin avulla. Kliinisen työn apuvälineeksi on laadittu botuliinitoksiinin käyttöön liittyvä potilasohje TYKS:n naistenklinikan vulvodyniapotilaille.

Toisaalta botuliinitoksiinin tehossa on havaittu myös ristiriitaisia tuloksia ja uutta tutkimustietoa tarvitaan selvittämään lääkkeen merkitystä vulvodyniapotilaiden hoidossa. Jatkossa on tarkoituksena tehdä satunnaistettu sokkoutettu vertailukoe koskien botuliinitoksiinin tehoa vulvodyniapotilailla. Opinnäytetyön sisältöä käytetään tutkimussuunnitelman laatimisessa.

Asiasanat: Botuliinitoksiini, Vulvodynia, Vaginismi